

ENKELE REIS REALITEIT

Ward Hulselmans

Enkele reis realiteit

*Kroniek van een zoektocht naar
klein geluk, verwondering en bevrijding*

Manteau

*‘Mijn diepste herinneringen
en verborgen ervaringen...’*

Om te begrijpen waarom ik in mei 2019 in Antwerpen aan boord stapte van een vrachtschip naar Ierland en hoe mijn leven daarna zo'n wending nam, moet u weten dat ik op dat moment aan een tv-serie werkte die zich in een heel andere tijd afspeelt, in maart 1970.

Een 45-jarige man stapt hotel Au Bon Espoir in Brussel binnen. Hij draagt een versleten vioolkist en boekt drie nachten. Hij ziet er slecht uit en de receptionist krijgt een naar voorgevoel. Onderweg naar de lift scharrelt de man wat prentbriefkaarten mee waarop het hotel staat afgebeeld in zijn glorierijkste periode. In zijn kamer schuift hij de tafel tegen het raam, hij neemt een prentbriefkaart van de stapel en schrijft.

‘Ik heb beslist om voor het eerst in mijn leven mijn echte gedachten neer te schrijven. Om te begrijpen wie ik ben en wat ik heb gedaan, ga ik graven naar mijn diepste herinneringen, naar de ervaringen die verborgen liggen onder mijn leugens, onder mijn uitvluchten en de valse voorstellingen waarmee ik heb geleefd. Ik schrijf deze gedachten neer, elke morgen, elke middag en elke avond.’

In drie dagen en nachten schrijft hij zijn levensverhaal.

Dat is het relaas van de Belgische violist Jeremy Caals, die ooit de finale speelde van de Koningin Elisabethwedstrijd en na een internationale muziekcarrière het verkeerde pad koos, eindigend als halve crimineel en verzopen straatmuzikant. Hij verzwijgt niets en al schrijvend redt hij zijn leven. Als hij het hotel verlaat, is hij geen beter maar een ander mens. Hij geeft zijn viool weg en een jaar later ontmoet hij de liefde van zijn leven. Hij sterft uiteindelijk op tachtigjarige leeftijd in zijn bungalow in Nieuwpoort, na drieëndertig gelukkige jaren.

In 2019 – vijftig jaar na zijn verblijf in Brussel – vindt een bekende

Vlaamse acteur de prentbriefkaarten op een tweedehandsbeurs in Oostende. Ze zijn met een rood lint samengebonden tussen nog acht vol gekribbelde kladschriftjes met de stempel van hotel Au Bon Espoir. De acteur kampt met zelfmoordgedachten. Hij leest de bekentenissen van Jeremy in een ruk uit en put er de moed uit om toch verder te leven. Twee dagen later belt hij mij op en geeft me het pakketje. Op één voorwaarde: als ik er een scenario van maak, wil hij de hoofdrol.

Dat was het verhaal dat ik had bedacht en er was al een acteur die de rol van Jeremy wilde vertolken. Ik had hard aan de story gewerkt, vanuit mijn diepe overtuiging dat gebeurtenissen uit het verleden ons kunnen helpen begrijpen wat ons in het heden overkomt.

Maar vandaag heb ik besloten dat het verhaal hier stopt. Ik stop met schrijven van fictie-drama. Toen ik vanochtend wakker werd, zag ik ineens hoezeer het personage Jeremy op mezelf leek. Er waren te veel overeenkomsten om toevallig te zijn.

De belangrijkste gelijkenis was dat het vioolspel hem nooit vreugde had verschaft, net zoals ik de afgelopen dertig jaar niet één scenario met plezier heb geschreven. Aan de 135 zondagavonden tv-drama die uit mijn pen kwamen, heb ik absoluut geen pret beleefd en het succes achteraf veranderde daar niks aan. Schrijven was altijd afzien en ik had er simpelweg genoeg van. Ik had Jeremy net op tijd uitgevonden om in te zien dat het me niet gelukkig maakte.

Er is maar één uitweg: stoppen met drama. Dat besluit heb ik zonet genomen. Ik neem een enkele reis naar de realiteit. Vanaf vandaag, vanaf nu.

Dagboek

Vrijdag 5 april 2019

Ik ben thuis, in mijn huis, in mijn dorp, langs de Maas in Wallonië, waar ik sinds jaren verblijf. Voor mijn raam manoeuvreert de Dune de vaargeul naar de sluis in. Er waait al dagen een tegenstroomse noorderwind en de Maas ligt vol stugge schuimkoppen. Morgen of overmorgen keert het binnenschip geladen met graan terug van Les 4 Cheminées in Givet. Ik ken de schipper, soms maken we een praatje als hij in de sluis ligt; zijn vracht lossen doet hij in Wanze, voor Luik.

Achter de verdwijnende Dune rijzen de rotsen steil de hoogte in. Ze zijn nog vaalgrijs, maar hier en daar verschijnt al een nevel van jong mos en blad. De lente begint nu echt. Morgen lijkt de rotswand al groener, volgende week zijn de stenen onzichtbaar en uiteindelijk zal alles door elkaar heen groeien tot een dik groen oerwoud vol geheim leven en nachtgeluiden die ik tot in bed hoor.

Om 11.30 uur doe ik wat ik mezelf in een opwelling heb beloofd. Ik verscheur alle notities, verhaallijnen en karakterschetsen voor mijn laatste scenario over Jeremy, de violist die zichzelf redde. Het zijn meer dan honderd bladzijden, ik heb er maanden aan gewerkt maar ik voel een enorme opluchting als de stapels papier in de vuilzak verdwijnen. Mijn hoofd wordt zweverig bij de gedachte dat mijn leven opnieuw begint. Ik ben nog zwak en onzeker, maar vol tintelende hoop en vreugde.

Zaterdag 6 april 2019

Niets dan regen de laatste dagen. Er waait een stevige wind, uit het zuidwesten. De Maas ziet bruin van de modder die van de hellingen stroomt en langs de sluis liggen stronken, takken, plastic, stukken wrakhout en hele bomen die uit het water zijn gehaald. We zijn gewend dat uit Frankrijk vooral rotzooi aanspoelt, maar zo veel is uitzonderlijk.

Dikke Marcel heeft met de saskraan het grove werk gedaan en hij heeft er genoeg van: ‘*Merci, Macron!*’ Er wordt van sluismeesters verwacht dat ze de geul schoonhouden. Na de voorjaarsstormen moeten ze ook nog aangespoelde bomen in stukken zagen en min of meer stapelen tot de eerste brandhoutfanaat met aanhangwagen en bijl de kade oprijdt. Gratis brandstof trekt hier aan als een magneet, overal roken schoorstenen.

Ik sla een uitnodiging af voor een koffie in het kantoortje boven de sluis. Ik wil thuis eerst het nieuws checken over een kleine Antwerpse start-up die reizen per vrachtschip aanbiedt. Het initiatief fascineert me. De site van het onderneminkje heet ‘Cptn Zeppos’ en is net opgestart. Ik blader erdoorheen. ‘Nieuwsgierig naar wat de schoonheid van zeeën en oceanen met je doet?’ – ‘Leven tussen zee en lucht is gewoon zalig.’ Filmpjes tonen de deining van de oceaan, het kielzog achter het schip. ‘Verder niks. Water en wolken. Geen geluid, alleen wind.’

Ik kijk naar de beelden. Het water. De wolken. De tijd staat stil en diep in mij ontwaakt iets dat jarenlang op dit moment heeft gewacht en dat ik herken. Het is het verlangen naar de essentie van mijn bestaan, naar een pure vorm van grootsheid en onschuld – het eerste wat we versjacheren als we volwassen worden.

Verre herinneringen worden weer levend. Ik ben weer zestien en fiets met mijn schoolmaatje Dirk naar de Stadswaag in Antwerpen. Onder de poort van de Noord Natie ronselt een *foreman* handlangers voor het lossen van stukgoed. Hij wijst ons aan. Bananen uit Zuid-Amerika. Aan het Albertdok zwieren we op een pallet aan een kraan het gigantische ruim van een schip in. Onder elke bananenkrat vrezende we een giftige slang zoals die dooie zwart-gele die een dokwerker ’s morgens voor onze neus heeft laten bengelen. We worden de hele dag uitgelachen. Met kapotte vingers en een gekraakte rug krijgen we ’s avonds ons briefje voor de Cepa. We houden het nog

geen week vol, maar de liefde voor vrachtschepen, de hunker naar het mysterie van het leven op zee is nooit weggegaan.

Jaren later werk ik voor televisie, maar op zondagmorgen zwerf ik nog altijd rond in de haven. Ik slenter langs de verlaten kades, onder de kranen en langs vrachtschepen die doodstil wachten op vertrek. New Orleans, Mombassa, Singapore, Buenos Aires... Met de ellebogen op de reling roken Filipijnse matrozen sigaretten. Het is hun vrije dag, ze zien me kijken en steken hun hand op. Langs alle kanten waait het, in de dokken is het nooit windstil. Het zijn diepe indrukken waar je niks mee doet en die jarenlang wachten tot ze weer tot leven worden gewekt.

De webmaster van Cptn Zeppos heet Joris Van Bree en ik schrijf hem meteen. Omdat ik volgende week toevallig in Antwerpen ben, stel ik een ontmoeting voor. Waarom weet ik niet, waarschijnlijk zoek ik via hem aansluiting bij mijn jongensdromen en vooral: ik wil de man zien die reclame maakt met filmpjes waarop je alleen maar water en wolken ziet. Wat een lef!

Direct antwoord, altijd een goed teken. We spreken woensdag af in Gaarkeuken 110, op nauwelijks vijfhonderd meter van de plek waar ik vijfenvijftig jaar geleden bananen loste! Nog een goed teken.

Zondag 7 april 2019

Ik vergeet stomweg naar de Ronde van Vlaanderen te kijken. In de ban van Cptn Zeppos graaf ik in mijn stapel dozen naar het Kuifje-album *Cokes in voorraad* en vind de tekening waarop Kuifje op de Antwerpse kade de achtersteven van het vrachtschip Karaboudjan bekijkt. Kuifje houdt zijn regenjas dicht, het waait hard, meeuwen slingeren boven het water.

De tekening vat alles samen wat me sinds gisteren bezighoudt. Om zich voor het album te documenteren vertrokken Hergé en

Bob De Moor in 1956 vanuit Antwerpen voor een vierdaagse tocht naar Kopenhagen. De Antwerpse reder Frank Thornton schrijft hen in een voorafgaande brief:

'Ik heb het genoegen U te laten weten dat het stoomschip Koningin Astrid, waarop ik voor u een dubbele cabine heb gereserveerd, op vrijdag 17 augustus a.s., om 4 u 's morgens zal vertrekken. U dient ten laatste om 2.30 u aan boord te zijn voor het afhandelen van de inschepingsformaliteiten.'

Er hoort een foto bij waarop Hergé wijdbeens op het dek staat en een schets maakt van de gangboord.

Verder ontdek ik Victor Hugo, op de vlucht voor Napoleon III. De schrijver vertrekt op 1 augustus 1852 vanuit Antwerpen per schip via Londen naar Jersey, waar zijn vrouw en dochter hem opwach- ten. Wat ze niet weten, is dat zijn minnares Juliette met dezelfde boot is meegereisd. Hugo leeft in ballingschap op de Kanaaleilanden en schrijft er tien jaar later *Les Misérables*.

Daarna is er Einstein die vanuit Antwerpen naar Amerika ver- trekt, en tienduizenden Europeanen en vluchtelingen die met de Red Star Line een nieuw leven tegemoet varen.

Ik berg het boeltje weer op. Mijn burens hebben me getipt dat RTL sinds enkele weken *Salamandre* uitzendt op zondag, de laatste serie die ik voor tv schreef. Vanavond gaat aflevering acht op antenne. De Franse dubbing is abominabel. De stemmen passen niet bij de personages en de klankband is kinderachtig slecht, ik versta er de helft niet van. Ik schaam me diep.

Fransen willen alles altijd gedubd hebben en dan krijg je dit. Het erge is dat deze versie niet alleen op RTL wordt vertoond, maar ook in Frankrijk, Zwitserland en Franstalig Canada. Het mocht waar- schijnlijk weer niks kosten.

© 2020 Manteau / Standaard Uitgeverij nv, Rooseveltplaats 12,
B-2060 Antwerpen en Ward Hulsemans

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland:
New Book Collective, Amsterdam
www.newbookcollective.com

Eerste druk september 2020

Omslagontwerp: Herman Houbrechts
Opmaak binnenwerk: 5NUL8 Grafische Producties

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 223 3743 1
D/2020/0034/209
NUR 320/740